

Publiekssamenvatting

De Europese Unie en de Nederlandse overheid willen met het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) bijdragen aan de verwezenlijking van het nieuwe Gemeenschappelijk Visserijbeleid. Het EFMZV heeft een looptijd van 2014 tot en met 2020, de subsidiabiliteitsperiode loopt door tot en met 2023. Iedere EU-lidstaat krijgt een deel van dit fonds om de vissector te steunen.

De plannen van Nederland zijn vastgelegd in het Operationeel Programma "Duurzaam Vissen voor de Markt". Nederland zet in op drie thema's: invoering aanlandplicht, verdere verduurzaming van de visserij- en aquacultuur en verbetering van de rendementen in de visserij en aquacultuurketen. De plannen uit het Operationeel Programma zijn gebaseerd op de Europa 2020 strategie, het Gemeenschappelijk Visserij Beleid (GVB), het Geïntegreerd Maritiem Beleid (GMB) en de ex ante evaluatie. Deze publiekssamenvatting geeft een beknopt overzicht van de activiteiten die zijn uitgevoerd in 2021 en belangrijke mijlpalen die zijn behaald.

Het EFMZV kent in Nederland een totale omvang van ruim 131 miljoen euro. Hiermee worden over 5 geselecteerde Unieprioriteiten projecten en investeringsvoorstellen uit de markt (door middel van openstellingen) en overheidsopdrachten gesubsidieerd. In de jaren tot en met 2021 is 95% van het totale budget gecommitteerd. Circa 54% van het totale programmabudget is tot en met 2021 betaald aan begunstigden en circa 51.3% van het EU-deel van het totale programma budget is gedeclareerd bij de EU.

Omdat het einde van de subsidiabiliteitsperiode van het EFMZV nadert is in 2021 niet meer ingezet op de selectie van nieuwe subsidieprojecten. De focus ligt voornamelijk bij het bevorderen van betalingen voor lopende projecten. Voor het beperkte budget dat nog open staat wordt gekeken naar de selectie van een aantal laatste overheidsprojecten, en/of de ophoging van bestaande overheidsprojecten.

Per Unieprioriteit volgen de belangrijkste ontwikkelingen uit 2021:

Unieprioriteit 1 bevordering van een ecologisch duurzame, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde visserij, die doelmatig met natuurlijke hulpbronnen omgaat

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2021 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- De regeling Samenwerkingsprojecten wetenschap en visserij (artikel 28, Vo. (EU) nr. 508/2014) stond open van 2 november 2020 tot en met 15 januari 2021.
 - Er zijn 8 aanvragen ingediend, hiervan zijn er 5 verleend. Het betreft projecten die betrekking hebben op het verzamelen van data ten behoeve van verbeterde bestandsschattingen, de ontwikkeling van een innovatief en toekomstbestendig tuig voor de tongvisserij, en kennisontwikkeling inzake de groei en overleving van mosselen.
- Er is een laatste aanvraag voor de stilligeregeling goedgekeurd; het ging om een aanvraag die in eerste instantie onontvankelijk was verklaard, maar die de een bezwaarprocedure alsnog is goedgekeurd.
- Verder is nog een laatste aanvraag voor de jongevisserij openstelling uit 2020 goedgekeurd. Wegens corona is deze aanvraag pas laat in behandeling genomen.

- Er zijn 2 nieuwe overheidsopdrachten geselecteerd:
 - Bridging knowledge gaps for sharks and rays in the northsea: Dit project voorziet in een informatiebehoefte die wordt genoodzaakt vanuit de uitzondering op roggen onder de aanlandplicht, en vanwege afspraken uit het KRM-haaienactieplan. Het project is opgedeeld in drie sporen, zijnde: overleving, ruimtelijke & temporele verspreid en disseminatie & project management.
 - Glas- en pootaal 2021: Jaarlijks wordt er voor 375.000 euro aan glas- en pootaal in de Nederlandse wateren uitgezet als één van de herstelmaatregelen uit het Nederlands aalbeheerplan.
- Er zijn 29 projecten volledig uitbetaald, het gaat projecten die vallen onder de stilligeregeling, investeringen voor toegevoegde waarde, jonge vissers en samenwerkingsprojecten tussen wetenschappers en vissers.
- Binnen UP1 is in 2021 in totaal circa 6.3 miljoen euro gecommiteerd en 3.9 miljoen euro betaald aan begunstigen. Er is circa 6.2 miljoen euro uit UP1 gedeclareerd bij de Europese Commissie.

voorbeelden van behaalde resultaten:

jonge vissers

In het Operationeel Programma is bij het onderdeel SWOT-analyse opgenomen dat de beperkte instroom van jonge vissers een bedreiging vormt. Deze lage instroom komt in belangrijke mate door hoge overnamekosten en laag rendement. Daarop heeft Nederland besloten om jonge vissers te ondersteunen bij bedrijfsopvolging. Tot en met 2020 is aan tien jonge vissers subsidie verleend. In het Operationeel Programma was het absorptievermogen van het programma voor sommige maatregelen een zorgpunt. Bij een openstelling voor jonge vissers was het aantal verwachte overnames namelijk een onzekere factor. Op dit moment is er geen zicht op het aantal overnames in die periode door vissers die tot de doelgroep zouden hebben behoord.

Met gemiddeld twee aanvragen per jaar klopt de verwachting van een beperkt aantal overnames waarschijnlijk wel. Niet voor alle jonge vissers was de openstelling een aantrekkelijk alternatief. Uit gesprekken met geïnteresseerden vissers kwam naar voren dat de voorwaarden van de Europese verordening niet altijd aansloten bij de Nederlandse praktijk:

- Het vaartuig moest tussen 5 en 30 jaar oud zijn. In de afgelopen periode zouden er weinig betaalbare en toekomstbestendige vaartuigen op de markt zijn gekomen.

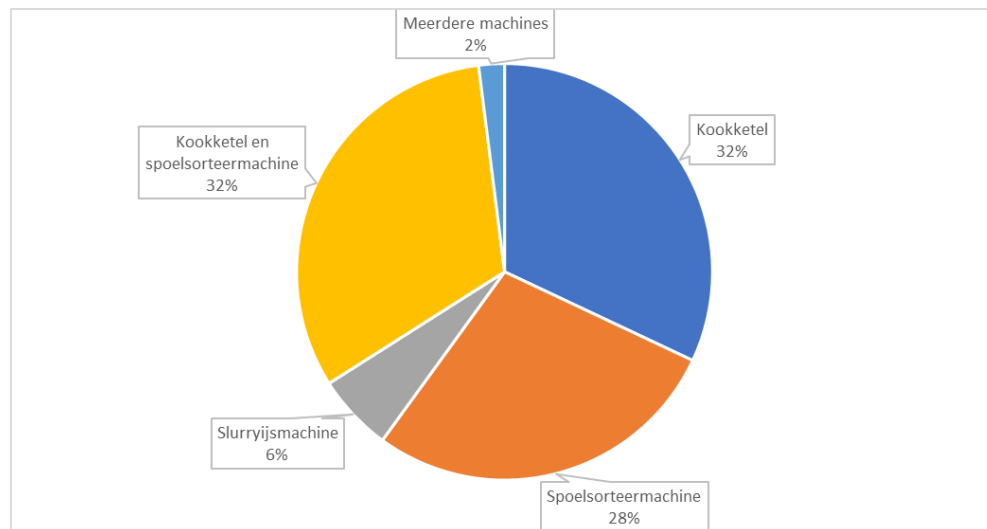
- Veel vaartuigen worden binnen de familie overgenomen, waarbij het vaartuig geleidelijk via een fiscale constructie van (meestal) vader wordt overgenomen. Op grond van de regeling is dit niet mogelijk: het vaartuig mag in deels in handen van de oorspronkelijke eigenaar blijven en er moet op het moment van vaststellingsaanvraag sprake zijn van gemaakte kosten.

toegevoegde waarde

In reactie op de toenemende druk op de primaire sector door de sterke positie van afnemers heeft Nederland ingezet op het steunen van innoverende investeringen die waarde toevoegen aan visserijproducten. In 2018 en 2019 konden visserijondernemingen om die reden deelnemen aan de openstelling Investeringen voor toegevoegde waarde van

visserijproducten. Samen met de openstelling Jonge Vissers is dit de enige openstelling, die zich uitsluitend op ondernemers uit de primaire sector richten.

De openstelling was relatief populair, met name in het eerste jaar. In het eerste jaar waren met name de kookketel en de spoelsorteermachine (of een combinatie ervan) populair. In totaal had 92% van het aantal aanvragen betrekking op deze investeringen. De visserijondernemingen, die deze investeringen wilden aanschaffen hebben dat vooral tijdens de eerste openstelling gedaan. De tweede openstelling was een stuk minder populair: hier waren slechts 15 aanvragen ingediend. De nieuwe investeringsmogelijkheden, zoals de aanschaf van een luchtzuiveraar, onder de tweede openstelling waren voor minder visserijondernemingen populair



Partnerschappen wetenschap & visserij

De subsidiemodule Samenwerkingsprojecten wetenschap en visserij is gedurende de fondsperiode vier keer opengesteld: in 2017 (2x), 2018, 2019 en 2020. De projecten hebben (zoals de naam van de subsidiemodule al aangeeft) betrekking op samenwerking tussen verschillende partners. De projecten hebben daarom vaak last gehad van de consequenties van de maatregelen en adviezen om verspreiding van Corona te voorkomen. Om die reden is nog maar een beperkt aantal projecten afgerond en vastgesteld.

Een al afgerond project uit 2017 was gericht op de (door-)ontwikkeling van een kennisstelsel rondom Vistikhetmaar. Vistikhetmaar is een kennisplatform van en voor de Nederlandse zeevisserij. De bijbehorende website moet zorgen voor een effectieve kennisverspreiding in de visserijsector, naar de (aankomend) vissers. Hieraan ligt een samenwerkingsovereenkomst (sector, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, overheid) ten grondslag. Het project omvat een breed spectrum aan activiteiten op het gebied van kennisverspreiding: verdere verbetering van onderwijsmateriaal en toepassing(mogelijkheden) van Vistikhetmaar in het visserijonderwijs, uitbreiding (en up to date houden) van de kennisdossiers over actuele thema's ('hot issues') in de visserijsector etc. De resultaten van het project zijn dan ook zeer divers. De verdere ontwikkeling van de website van vistikhetmaar ([Vistikhetmaar - Vistikhetmaar](#)) springt in het oog. Voor veel mensen was deze website (gezien de bezoekersaantallen) tussen 2017 en 2021 een bron van informatie, onder meer over de Brexit. Een ander voorbeeld is de ontwikkeling en ontsluiting van een lesprogramma's en kennisdossiers.

In 2020 is een vervolgproject rondom Vistikhetmaar goedgekeurd. Dit is nog niet afgerond.

Unieprioriteit 2 bevordering van een ecologisch duurzame, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde aquacultuur, die doelmatig met natuurlijke hulpbronnen omgaat

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2021 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Er is geen subsidieregeling voor UP2 opengesteld, en er zijn dus ook geen nieuwe projecten geselecteerd.
- Er zijn 3 aquacultuurprojecten volledig uitbetaald.
- Binnen UP2 is in 2021 in totaal circa 800.000 euro betaald aan begunstigden en 1.4 miljoen euro gedeclareerd bij de Europese Commissie.

Voorbeelden van behaalde resultaten:

De ambitie van Nederland voor de aquacultuur in het Operationeel Programma EFMZV is gebaseerd op het Nationaal Strategische Plan Aquacultuur (NSPA). Er wordt vooral ingezet op innovatie om de reeds bestaande hoogwaardige kennis en producten verder te ontwikkelen. De subsidiemodule Aquacultuur is in de fondperiode vier keer opengesteld: in 2016, 2017, 2018 en 2019. Uit de SWOT en de NSPA blijkt een duidelijke behoefte aan innovatie voor verduurzaming en rendementsverbetering in de aquacultuursector, zowel voor het oogsten van schelpdieren als voor de viskweek. Dit is ook terug te zien in de projecten waar steun aan is verleend. De projecten hebben onder meer betrekking op oesters, paling, mossels, tong en yellow-tail.

De eerste projecten zijn in 2020 en 2021 vastgesteld. Het project INNOPRO had Innovatie en rendementsverbetering van mosselproductie heeft tot doel. Het project werd uitgevoerd door een consortium van Wageningen Marine Research, NIOZ, Deltares en HZ University of Applied Sciences. Een visserijonderneming was de aanvrager van het project. Vanwege het collectieve belang voor de mosselsector is het project verder gefinancierd door de Producentenorganisatie Nederlandse Mosselcultuur. Het project heeft geleid tot een groot aantal publicaties, rapporten en studentenrapporten. De resultaten zijn samengebracht in een eindrapport.

Het rapport draagt bij aan de kennis van de mossel als organisme en als populatie. Ook biedt het handvatten om deze kennis bij de mosselkweek in te zetten, en zo te streven naar een goed kweekrendement: [Innovatie en rendementsverbetering mosselproductie \(INNOPRO\) - WUR.](#)

Unieprioriteit 3 uitvoering van het Gemeenschappelijk Visserij Beleid

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2021 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- De 5 nog lopende overheidsprojecten zijn voortgezet.
- Er is één nieuwe overheidsopdracht voor datacollectie geselecteerd, het gaat om het project datacollectie 2020 – 2022 waarbij het verzamelen van voldoende wetenschappelijke data wordt voortgezet.
- Binnen UP3 is in 2021 in totaal 1 miljoen euro gecommiteerd en 4.7 miljoen euro betaald aan begunstigden. In 2021 is circa 3.2 miljoen euro uit UP3 gedeclareerd bij de Europese Commissie.

Voorbeelden van behaalde resultaten:

Onderstroom

Met het project onderstroom is in de afgelopen jaren geïnvesteerd in de opzet van een informatiesysteem (VIRIS3) waarmee de visserijgegevens van de Nederlandse vloot continu op de voet gevolgd en aan diverse stakeholders gerapporteerd kunnen worden. In dit systeem worden gegevens over de visserijvloot, de visserijrechten / vergunningen / ontheffingen, de visserijgebieden, de visserijrelaties, de jaarlijkse quota en contingenten, de visserij-inspanningen en de vangst uitputtingen geregistreerd.

Het resultaat van dit project is dat voor controle- en handhavingsactiviteiten van de overheid een toekomst vast systeem voor registratie van gegevens binnen de Visketen beschikbaar is.

Vangstregistratie

Het project vangstregistratie loopt nog tot medio oktober 2022. Dit project betreft de overdracht van de vangstregistratietaken en bijbehorende digitale systemen van NVWA naar RVO en de verdere verbetering daarvan. Met als doel de scheiding van taken tussen uitvoering en handhaving van het proces van visvangst registratie:

- RVO richt zich op het inwinnen en registreren van vangstgegevens;
- NVWA richt zich op haar primaire taak van toezicht en handhaving ten aanzien van de meldplicht van vissers;
- De visser richt zich op het tijdig, volledig en juist aanleveren van zijn vangstgegevens en is zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit.

Datacollectie

Een groot deel van het onderzoek op zee wordt aangestuurd door Europese wetgeving. De meest invloedrijke wetgeving is de data collectie verordening (Data Collection Framework, DCF) die aangeeft welke informatie de lidstaten moeten verzamelen voor de ondersteuning van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB). Het onderzoek dat Nederland in het kader van de DCF voor Europa uitvoert is vastgelegd in een Nationaal Programma. De onderdelen in het programma die mede worden uitgevoerd in het kader van de DCF worden door het EMFZV meegefinancierd.

Onder het EMFZV is steun verleend aan een drietal (opeenvolgende) projecten. De resultaten van het project zijn opgeleverd. Zie onder meer: [Visserijstatistiek - WUR](#). De declaratie van deze projecten zal nog volgen in lijn met afspraken tussen meerdere overheidsorganisaties.

Unieprioriteit 5 bevorderen van afzet en verwerking

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2021 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- De regeling Afzetbevorderingsprojecten (artikel 68, Vo. (EU) nr. 508/2014) stond open van 2 november 2020 tot en met 15 januari 2021. Er zijn 3 aanvragen ingediend, deze zijn alle 3 geselecteerd zijn. Het gaat om projecten die beogen de afzet van bepaalde vis en schelpdieren te vergroten.

- Er zijn 6 projecten volledig uitbetaald.
- Binnen UP5 is in 2021 in totaal 2.4 miljoen euro gecommiteerd en circa 900.000 euro betaald aan begunstigen. In 2021 is circa 750.000 euro uit UP5 gedeclareerd bij de Europese Commissie.

Voorbeelden van behaalde resultaten:

Afzetbevordering

In 2021 kon de visserijsector voor de laatste keer een aanvraag indienen voor Afzetbevorderingsprojecten. Met deze subsidiemodule wil Nederland de rendabiliteit van de visserij en de aquacultuur in een zeer concurrerende markt te garanderen. De subsidiemodule is eerder opengesteld in 2016 en 2019. De aanvragen voor deze subsidiemodule zijn over het algemeen afkomstig van organisatie die een deel van de visserijsector vertegenwoordigen.

De projecten uit 2016 zijn in 2021 afgerond. Een aantal projecten richtten zich op het promoten van een bepaalde vissoort. Een voorbeeld van een dergelijk project is het project 'Versterken afzetbevordering en visconsumptie Haring'. Het project richtte zich op het promoten van Hollandse Nieuwe, maar dan in een eigentijdse uitstraling. 'Hollandse Nieuwe' staat voor haring die in de periode van 1 mei tot en met 31 augustus van het lopende kalenderjaar wordt gevangen én verkocht. Deze haring is een Europees beschermde Gegarandeerde Traditionele specialiteit: [Overzicht Nederlandse producten met Europese bescherming \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl/overzicht-nederlandse-producten-met-europese-bescherming).

Het project wilde de consument de 'beleving' van 'Hollandse Nieuwe Stijl' bieden en zo de afzet te bevorderen. De consument werd zowel direct benaderd, als via de horeca. Het project werd geconfronteerd met de consequenties van de maatregelen en adviezen om verspreiding van Corona te voorkomen. Er is toen gekozen voor een communicatie zonder persoonlijk contact. Een tweetal tv-koks zijn vervolgens ingeschakeld om de Hollandse Nieuwe Stijl te promoten met onder meer recepten. [Campagne Hollandse Nieuwe stijl | Nederlands Visbureau](#) In een periode dat het Nederlandse publiek veel thuis was, sloot dit goed aan.

Unieprioriteit 6 Geïntegreerd Maritiem Beleid

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2021 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- De uitvoering van de 4 lopende overheidsprojecten is voortgezet. Deze projecten hebben betrekking op een regeling voor de ophaal van zwerfvuil in rivieren en op het meten van het geluidsniveau op de Noordzee.
- Er is een nieuwe overheidsopdracht geselecteerd: Coherent assessment framework for eutrophication. Dit project betreft de verdere ontwikkeling en toepassing van een betrouwbaar instrument om de effectiviteit van bestaande milieubeschermingsmaatregelen te meten op het gebied van vermessing (eutrofiëring). De landen in OSPAR (waaronder de Noordzee valt) verschillen onderling in hun aanpak van de beoordeling van de waterkwaliteit als gevolg van eutrofiëring.

De Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) vereist vergelijkbaarheid tussen landen en tussen zeeregio's. De opdracht voor OSPAR is om de vergelijkbaarheid (coherentie) tussen landen te verbeteren. De beoordeling van eutrofiëring in OSPAR bevindt zich nu in een transitie van nationale naar gezamenlijke beoordeling.

- Er is 1 project volledig uitbetaald.
- Binnen UP6 is in 2021 in totaal circa 127.000 euro gecommiteerd. Er is niks betaald aan begunstigden en niks gedeclareerd bij de Europese Commissie.

Voorbeelden van behaalde resultaten:

Monitoring zwerfvuil

Onder Unieprioriteit 6 heeft het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor meerdere projecten steun uit het EFMZV ontvangen. Een aantal projecten heeft betrekking op zwerfafval.

In het kader van 'de jeugd heeft de toekomst' richtte één van de projecten zich op scholen. Binnen het programma 'Afval op school' heeft Rijkswaterstaat met 140 scholen samengewerkt. De kennis uit dit programma is gebundeld, diverse documenten zijn te vinden op de website van Rijkswaterstaat [Educatie over zwerfafval - Zwerfafval \(rijkswaterstaat.nl\)](https://www.rijkswaterstaat.nl/educatie-over-zwerfafval). Scholen hebben zo makkelijk toegang tot kennis om samen met hun omgeving (zwerf)afval terug te dringen. Een belangrijk onderwerp is gedragsverandering. Hierover is een workshop georganiseerd: [Gedragsverandering en afvalscheiding op school - Zwerfafval \(rijkswaterstaat.nl\)](https://www.rijkswaterstaat.nl/gedragsverandering-en-afvalscheiding-op-school)

Technische Bijstand

Voor het EFMZV is in artikel 78 van Verordening 508/2014 bepaald dat technische bijstand op initiatief van de lidstaat subsidiabel is tot een maximum van 6% van het totale bedrag voor het OP. In het OP is 7.730.870 euro opgenomen voor technische bijstand. Hiervan komt 4.980.000 euro uit het Europese budget en 2.750.870 euro uit het nationale budget. Er loopt één project onder technische bijstand, namelijk Uitvoering Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij. Doel van deze opdracht is het EU-conform uitvoeren van subsidieregelingen en overheidsopdrachten.

Werkzaamheden die hier onder vallen zijn onder meer het inrichten van de uitvoeringsketen EFMZV en uitvoeringstaken van het EFMZV, met name de selectie van projecten, managementverificaties en verantwoording. Technische bijstandsmiddelen zijn ook beschikbaar gesteld voor de werkzaamheden van de Certificeringsautoriteit en Auditautoriteit. Activiteiten binnen deze opdracht zijn in lijn met Verordening 1303/2013 artikel 59 lid 1. De opdracht sluit tevens aan op het Operationeel Programma, waarin wordt aangegeven hoe de middelen voor technische bijstand worden besteed. In 2020 zijn de activiteiten conform de opdracht uitgevoerd. In 2020 is de laatste declaratie ingediend voor technische bijstand. Daarmee is het gehele bedrag budget voor technische bijstand gedeclareerd bij de EC.